

BIULETYN INFORMACYJNY

OGÓLNOPOLSKIEGO STOWARZYSZENIA REFERENDARZY SĄDOWYCH

SPIS TREŚCI:

AKTUALNOŚCI..... 1

FORUM..... 2

Strategia „Wymiar sprawiedliwości 2020” 2
 CINDER - XVIII Międzynarodowy Kongres Prawa Rejestrowego (The International Congress on Registration Law) 17-19 września 2012 roku w Amsterdamie..... 4
 17-18 października 2012 roku - spotkanie zorganizowane przez Europejskie Stowarzyszenie Rejestrów Ksiąg Wieczystych w Brukseli..... 5
 Stanowisko Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Referendarzy Sądowych dotyczące zagadnień poruszanych w trakcie 1. Debaty Strategia „Wymiar Sprawiedliwości 2020” - Zarządzanie sądem, organy sądu, zgromadzenia sędziów..... 5
 13 – 14 grudnia 2012 roku: XI Ogólnopolska Konferencja Wieczystoksięgowa – Sprawozdanie.7

AKTUALNOŚCI

- w dniach 17-19 września 2012 roku przedstawiciele Stowarzyszenia uczestniczyli w XVIII Międzynarodowym Kongresie Prawa Rejestrowego (The International Congress on Registration Law) w Amsterdamie organizowanym przez CINDER;
- w dniu 29 września 2012 roku przedstawiciele Stowarzyszenia uczestniczyli w Konferencji Naukowej organizowanej przez Stowarzyszenie Notariuszy RP, poświęconej nowelizacji Kodeksu cywilnego, a w szczególności nowelizacji Księgi II - Własność i inne prawa rzeczowe;
- w dniu 8 października 2012 roku Zarząd Stowarzyszenia wystąpił do Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości prof. Jacka Kołaczyńskiego o umożliwienie zgodnie ze statutem Ministerstwa Sprawiedliwości, na podstawie art. 151 ustawy o finansach

publicznych (Dz.U. z 2009 roku, nr 157, poz. 1240 z późn. zmianami), nawiązania współpracy w sprawach dotyczących reprezentowania Polski w zespołach roboczych przy organizacjach tworzących prawo rejestrowe (rejestry gospodarcze i wieczystoksięgowe) oraz prawo związane z rejestrami;

- w dniach 17-18 października 2012 roku przedstawiciel Stowarzyszenia uczestniczył w spotkaniu zorganizowanym przez Europejskie Stowarzyszenie Rejestrów Ksiąg Wieczystych w Brukseli - głównym punktem spotkania była wizyta w Rejestrze Ziemskim w Brukseli (odpowiednik polskiego sądu wieczystoksięgowego) i zapoznanie się z jego funkcjonowaniem;
- w dniu 20 października 2012 roku odbyło się w Warszawie zebranie Władz Stowarzyszenia;
- w dniu 23 października 2012 roku Zarząd Stowarzyszenia otrzymał z Departamentu Prawa Cywilnego w Ministerstwie Sprawiedliwości (DPrC-IV-469-2/12/60) do zaopiniowania projekt założeń do projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz ustawy o prokuraturze z prośbą o zgłoszenie ewentualnych uwag;
- w dniu 30 października 2012 roku Zarząd Stowarzyszenia otrzymał z Departamentu Prawa Cywilnego w Ministerstwie Sprawiedliwości (DPrC-023-64/12/3) stanowisko w zakresie interpretacji niektórych przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 czerwca 2012 roku (Dz.U z dnia 25 czerwca 2012 roku, poz. 714) w sprawie okresowych ocen referendarzy sądowych i asystentów sędziów;
- w dniu 30 października 2012 roku Zarząd Stowarzyszenia otrzymał z Departamentu Prawa Cywilnego w Ministerstwie Sprawiedliwości (DPrC-III-4392-7/12/45) do zaopiniowania projekt założeń do projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw;
- w dniu 31 października 2012 roku Zarząd Stowarzyszenia otrzymał z Departamentu Prawa Cywilnego w Ministerstwie Sprawiedliwości (DPrC-I-412-2/12) do zaopiniowania projekt

- założeń do projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw;
- w dniu 12 listopada 2012 roku Zarząd Stowarzyszenia skierował do Ministerstwa Sprawiedliwości dwa wnioski o udzielenie informacji publicznej: w pierwszym wniosku wystąpiono o podanie jakie dane były brane pod uwagę przy tworzeniu 100 nowych stanowisk sędziego w okręgach Sądu Okręgowego w Warszawie i Sądu Okręgowego Warszawa-Praga (M.P. z 2012 roku, poz. 669, 706, 709 i 737) oraz o nie utworzeniu w ich miejsce nowych stanowisk referendarza sądowego; w drugim wniosku wystąpiono o podanie kryteriów branych pod uwagę przy doborze organizacji społecznych zaproszonych do konsultacji projektów aktów prawnych dotyczących kosztów sądowych;
  - w dniu 12 listopada 2012 roku Zarząd Stowarzyszenia wystąpił do Z-cy Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury Adama Czerwińskiego o udzielenie informacji, czy zgodnie z ustaleniami poczynionymi w dniu 26 września 2012 roku w Ministerstwie Sprawiedliwości (podczas obrad Strategii „Wymiar Sprawiedliwości 2020”) grupa zawodowa referendarzy sądowych została uwzględniona m.in. w ramowej umowie zawartej pomiędzy Krajową Szkołą Sądownictwa i Prokuratury oraz Europejską Akademią Prawa (ERA);
  - w dniu 20 listopada 2012 roku przedstawiciele Stowarzyszenia uczestniczyli w obradach IV Debaty Okrągłego Stołu dla Wymiaru Sprawiedliwości, organizowanej z inicjatywy SSP IUSTITIA - podczas dyskusji poruszono problem niezależności referendarza sądowego i granic ochrony prawnej, ocen kwalifikacyjnych dla referendarzy sądowych, samorządu referendarskiego oraz procedur związanych z EPU;
  - w dniu 26 listopada 2012 roku przedstawiciele Stowarzyszenia uczestniczyli w 1. Debacie Strategia „Wymiar Sprawiedliwości 2020” - Zarządzanie sądem, organy sądu, zgromadzenia sędziów;
  - w dniu 4 grudnia 2012 roku XVI Walne Zgromadzenie ELRA (European Land Registry Association) w Brukseli podjęło uchwałę o przyjęciu Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Referendarzy Sądowych w poczet swoich członków;
  - w dniu 7 grudnia 2012 roku Zarząd Stowarzyszenia otrzymał z Departamentu Prawa Cywilnego w Ministerstwie Sprawiedliwości (DPrC-III-4392-10/12) do zaopiniowania projekt rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowego sposobu prowadzenia rejestrów wchodzących w skład Krajowego Rejestru Sądowego oraz szczegółowej treści wpisów w tych rejestrze;

- w dniu 10 grudnia 2012 roku przedstawiciele Stowarzyszenia uczestniczyli w 2. Debacie Strategia „Wymiar Sprawiedliwości 2020” - Sędziowie i prokuratorzy - model dojścia do zawodu, szkolenie ustawiczne, procedury nominacyjne i ich czas, zakres niezawisłości, odpowiedzialność dyscyplinarna;
- w dniach 13-14 grudnia 2012 roku przedstawiciele Stowarzyszenia uczestniczyli w XI Ogólnopolskiej Konferencji Wieczystoksięgowej pn.: Księgi wieczyste i hipoteka w praktyce sądowej i bankowej”. Organizatorem konferencji była Fundacja Na Rzecz Kredytu Hipotecznego w Warszawie we współpracy z Ministerstwem Sprawiedliwości.
- w dniu 28 grudnia 2012 roku Zarząd Stowarzyszenia otrzymał z Departamentu Prawa Cywilnego w Ministerstwie Sprawiedliwości (DPrC-IV-4601-49/12) do zaopiniowania projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych i ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa.

FORUM

Strategia „Wymiar sprawiedliwości 2020”

Publikujemy tekst wystąpienia przedstawiciela Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Referendarzy Sądowych – dr Marty Rekawek-Pachwicz – w dniu 26 września 2012 roku podczas debaty inauguracyjnej prace nad stworzeniem strategii „Wymiar sprawiedliwości 2020”:

Szanowny Panie Ministrze, Szanowni Państwo!

W imieniu Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Referendarzy Sądowych serdecznie dziękuję za zaproszenie do udziału w pracach nad stworzeniem strategii „Wymiar sprawiedliwości 2020” i do uczestniczenia w debacie inauguracyjnej w dniu dzisiejszym. Jest to dla nas niezwykle ważne, że możemy wziąć udział we wspólnym stworzeniu dokumentu programowego, który będzie zawierał możliwie najlepszą wizję przyszłego wymiaru sprawiedliwości. Liczymy na to, że wizja ta będzie wypracowana wspólnie przez wszystkie zawody realizujące wymiar sprawiedliwości i ochronę prawną w Polsce realizując postulat demokratycznego państwa prawa. W odniesieniu do zawodu referendarza sądowego zakładamy, że wizja ta uwzględni najlepsze praktyki państw Unii Europejskiej i dotychczasowe pozytywne polskie doświadczenia. Niewątpliwie zawód ten, jest, z jednej strony stosunkowo nowym zawodem prawniczym, z drugiej jednak, kilkanaście lat jego funkcjonowania zdecydowanie uzasadniło potrzebę powołania tego stanowiska i ugruntowało jego pozycję. Niestety, mimo wielu zabiegów legislacyjnych dotyczących zarówno pozycji ustrojowej referendarza, jak i jego kompetencji, należy stwierdzić, że mimo, że były to bodźce silnie wpływające na status tego stanowiska,

często wdrażano je jednak niekompleksowo przy braku podejścia systemowego.

Niewątpliwie w chwili obecnej zawód referendarza sądowego jest istotnym elementem struktury organów sądowych w Polsce. Należy przypomnieć, że założenia ustrojowe tej profesji wzorowane są po części na rozwiązaniach niemieckich i odpowiadają na postulowane w Unii Europejskiej tendencje odciążenia sędziów zawodowych i przekazania określonych zadań z zakresu ochrony prawnej kompetentnym i niezależnym organom o charakterze jurysdykcyjnym. Pamiętajmy, że referendarze sądowi są odrębną grupą orzeczniczą wykonującą zadania z zakresu ochrony prawnej przekazane przez ustawodawcę sądom powszechnym. Podkreślenia wymaga fakt, że jesteśmy całkowicie samodzielnymi i niezależnymi w wykonywaniu czynności orzeczniczych, a co za tym idzie również odpowiedzialni za podejmowane decyzje.

Analiza rozważanych przez Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych wielu różnych zagadnień dotyczących naszego zawodu doprowadziła do wyodrębnienia czterech podstawowych tematów wymagających wspólnej merytorycznej dyskusji podczas prac nad strategią.

Należą do nich:

1. zdefiniowanie i rozgraniczenie obszarów społecznych tworzących zadania z zakresu wymiaru sprawiedliwości i ochrony prawnej
2. rozszerzenie kompetencji referendarza sądowego w obszarze ochrony prawnej
3. wzmocnienie pozycji ustrojowej referendarza sądowego
4. ugruntowanie drogi do zawodu sędziego przez stanowisko referendarza sądowego

W tym miejscu w kilku słowach chciałam odnieść się do każdego z tych obszarów.

Ad. 1)

zdefiniowanie i rozgraniczenie obszarów społecznych tworzących zadania z zakresu wymiaru sprawiedliwości i ochrony prawnej

Kluczowym zagadnieniem reformy wymiaru sprawiedliwości jest oddzielenie zadań z zakresu ochrony prawnej od zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości. Czynność tę należy poprzedzić ścisłym określeniem co należy do wymiaru sprawiedliwości, a czym jest ochrona prawna. Następnie należy ustalić, które z zadań powierzonych sądom powinni wykonywać sędziowie, a które mogą wykonywać referendarze sądowi. Zadania z zakresu ochrony prawnej **powinny być co do zasady** powierzone referendarzom sądowym, co pozwoli w dużym stopniu odciążyć sędziów i pomoże im skupić się na sprawach z zakresu wymiaru sprawiedliwości. Zakładamy, że proces ten nie może być oderwany od możliwości finansowych państwa - ustabilizowanie liczby sędziów i ewentualne zwiększenie liczby referendarzy sądowych nie powinno zbyt mocno obciążać budżetu.

Ad. 2)

rozszerzenie kompetencji referendarza sądowego w obszarze ochrony prawnej

Zakładamy, że wyłonienie kompleksowego katalogu zadań z zakresu ochrony prawnej spowoduje dalsze rozszerzenie kompetencji referendarza sądowego. Biorąc za przykład zakres kompetencji przysługujących referendarzom niemieckim mogłoby to dotyczyć prawa spadkowego, rodzinnego, karnego wykonawczego, egzekucyjnego, upadłościowego itd.

Ad. 3) wzmocnienie pozycji ustrojowej referendarza sądowego

Silę i sprawność wymiaru sprawiedliwości upatrujemy w ugruntowanej pozycji sędziów, referendarzy sądowych i asystentów sądowych, a także pracowników sądów i prokuratur. Szczególnie znaczenie ma to w przypadku referendarzy sądowych, bowiem wraz z rozszerzeniem jego kompetencji konieczne jest proporcjonalne wzmocnienie jego pozycji ustrojowej, która musi być niezależna i dobrze umocowana w przepisach prawa. Dlatego zdaniem Stowarzyszenia niezbędna jest całościowa regulacja statusu referendarza sądowego bądź jako kompleksowy rozdział w PrUSP, bądź w odrębnej ustawie. Ważnym jest również tworzenie odpowiedniego dla tego stanowiska etosu zawodowego poprzez wypracowanie kodeksu etyki zawodowej.

Ad. 4)

ugruntowanie drogi do zawodu sędziego przez stanowisko referendarza sądowego

Należy podkreślić, że obecna kadra referendarzy sądowych w Polsce ma bardzo wysokie kompetencje do wykonywania tego zawodu. Wysokie są też wymagania kwalifikacyjne dla nowych referendarzy sądowych. Wszyscy referendarze sądowi muszą mieć ukończoną aplikację prawniczą i zdany egzamin zawodowy. W wielu przypadkach zawód ten wykonują i będą wykonywać ludzie, którzy mają lub będą mieli zdany egzamin sędziowski. Poszerzenie kompetencji referendarza sądowego, samodzielność podejmowania decyzji, orzekanie na posiedzeniach jawnych stwarza możliwość nabycia niezbędnego doświadczenia w warunkach bardzo podobnych do tych, w jakich orzekają zawodowi sędziowie. Umożliwi to również dokonanie kompleksowej weryfikacji referendarzy kandydujących na stanowisko sędziego.

A zatem doświadczenie w zawodzie referendarza sądowego i wykształcenie na poziomie sędziego powinno być gwarancją dobrego przygotowania do zawodu sędziego. Co za tym idzie, zawód referendarza sądowego powinien być jedną z kluczowych dróg do zawodu sędziego.

Na zakończenie pragnę dodać, że w szczególnym czasie, gdy rodzi się konieczność przyjęcia nowych rozwiązań ustawowych, Ogólnopolskie Stowarzyszenie Referendarzy

Sądowych wychodzi naprzeciw tym zmianom, a przedstawiając stanowisko będące głosem środowiska, żywi przekonanie, iż zasłuży ono na zainteresowanie i zapoczątkuje przyszłą merytoryczną współpracę wszystkich zgromadzonych tu środowisk.

***

CINDER - XVIII Międzynarodowy Kongres Prawa Rejestrowego (The International Congress on Registration Law) 17-19 września 2012 roku w Amsterdamie

Celem Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Referendarzy Sądowych jest m.in. krzewienie nauki, edukacji, oświaty i wychowania oraz wspomaganie, promowanie inicjatyw naukowych i oświatowych dotyczących prawa polskiego i prawa europejskiego, propagowanie idei racjonalnego tworzenia prawa a także podejmowanie działań wspomagających rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości poprzez nawiązywanie współpracy z organizacjami i instytucjami o podobnych celach w kraju i za granicą, uczestniczenie w seminariach, sympozjach i w kongresach, zarówno krajowych jak i zagranicznych mających na celu promowanie idei racjonalnego tworzenia prawa i wymianę doświadczeń w tym zakresie. Z uwagi na obowiązek realizacji celów statutowych, jak i chęci wyjścia naprzeciw nowym rozwiązaniom prawnym, które w przyszłości będą dotyczyły pracy referendarzy sądowych m.in. w wydziałach wieczystoksięgowych, Zarząd Stowarzyszenia poszukuje możliwości współpracy z organizacjami międzynarodowymi, które tworzą podwaliny pod te rozwiązania. Część z tych zmian związana jest z procesami legislacyjnymi zachodzącymi na poziomie światowym, a wymiernym efektem tych poszukiwań było nawiązanie współpracy z THE INTERNATIONAL CENTER OF REGISTRATION LAW (CINDER) z siedzibą w Madrycie. Owocem tej współpracy było zaproszenie do uczestnictwa w tegorocznym Kongresie dwóch przedstawicieli Ogólnopolskie Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych – dr Marty Rekawek-Pachwicz (Sąd Rejonowy w Białymstoku) oraz Iwony Skoniecznej-Masłowskiej (Sąd Rejonowy w Warszawie, członek zarządu OSRS).

The International Center for Registration Law (CINDER) jest stowarzyszeniem międzynarodowym, które powstało w 1972 z zadaniem promowania badań nad rejestrami nieruchomości i proklamowania najlepszych praktyk rejestrowych na całym świecie. Jest to organizacja światowa, do której mogą należeć wszelkie instytucje akademickie oraz zawodowe związane z rejestrami/ewidencjami nieruchomości. Jednym ze statutowych celów CINDER jest organizacja w dwuletnim odstępnie czasu kongresów poświęconych m.in. prawu rejestrowemu z zakresu ksiąg wieczystych.

W chwili obecnej do organizacji tej należą 42 państwa, reprezentowane podczas dorocznych Kongresów, w tegorocznym Kongresie

uczestniczyło prawie 60 państw. z siedzibą w Krakowie ma zaszczyt reprezentować Polskę podczas tego wydarzenia (więcej informacji nt. CINDER i Kongresu w języku angielskim udostępniono na stronie: www.cinder.info lub www.cindercongress2012.com).

Tegoroczny XVIII Międzynarodowy Kongres Prawa Rejestrowego (the International Congress on Registration Law) odbył się w dn. 17-19.09.2012 r. w Amsterdamie, a jego tytuł brzmiał: „Solution for the economic crises”. Dotyczył on dwóch podstawowych obszarów: Hipoteki i postępowania egzekucyjne – zadania Ksiąg Wieczystych oraz Rejestracja elektroniczna, transakcje transgraniczne oraz podpis elektroniczny.

Uczestnikami Kongresu byli przede wszystkim rejestratorzy pracujący w rejestrach ksiąg gruntowych w tym m.in. referendarze sądowi oraz sędziowie, notariusze, profesorowie i politycy. Kongres otworzył m.in. profesor Nicolás Nogueroles Peiró - Sekretarz Generalny CINDER oraz pan Joaquín Almunia, Wiceprezydent Komisji Europejskiej. Podczas kongresu wystąpili znamienici światowi znawcy materii, m.in.: prof. Benito Arruñada (Pompeu Fabra University Barcelona, Spain), prof. Sjeff van Erp (Maastricht University Maastricht, The Netherlands), prof. Martin Dixon (University of Cambridge, Great Britain), prof. Rod Thomas (Auckland University of Technology, New Zealand), prof. Adriana N. Abella (University of Buenos Aires Argentina), Lei Chen (University of Hong Kong). Swoje wystąpienia mieli również przedstawiciele praktyki, w tym nasza koleżanka dr Marta Rekawek-Pachwicz, która zaprezentowała swój referat nt. „Electronic Land Register in Poland – aims, general rules and organization in terms of economic development”.

W trakcie kongresu zaprezentowano monografię prof. Benito Arruñada pt. „Institutional Foundations of Impersonal Exchange. Theory and Policy of Contractual Registries” wydanej w 2012r. przez the University Chicago Press. Książka ta zawiera gruntowną analizę różnych systemów krajowych prawa rejestrowego i stanowi próbę zrozumienia wartości rejestrów publicznych oraz organizacyjnych wymogów do ich tworzenia.

Większość referatów dotyczyła hipotek i ich roli w czasach kryzysu w tym referat sędziego Sądu Najwyższego Hiszpanii Francisco Castán „Foreclosure, economic crisis and protection of the debtor”, wystąpienie Ministra Sprawiedliwości Hiszpanii Javier Gomez Galligo „The future of mortgage securitization” czy prezentacja prof. Reinout Wibier - Tilburg University, Holandia „The cause of the financial crisis, sub prime-virus and securitization”.

Niewątpliwie, uczestnictwo polskich referendarzy sądowych w wydarzeniu tak wysokiej ogólnoswiatowej rangi daje możliwość szerszego zrozumienia poruszanych zagadnień rejestrowych i racjonalne przekazanie ich treści środowisku referendarzy sądowych w Polsce. Ponadto jest to forum, które oczekuje na zaprezentowanie zagadnień związanych z polskimi księgami wieczystymi.

Za umożliwienie wzięcia udziału w tej Konferencji należą się szczególne podziękowania panu profesorowi Nicolásowi Nogueroles Peiró - Sekretarzowi Generalnemu CINDER za zaproszenie oraz za finansowe wsparcie uczestnictwa naszych przedstawicieli w Kongresie (opłata konferencyjna) oraz pani dr Agnieszce Drewicz-Tulodzieckiej – prezes Fundacji na Rzecz Kredytu Hipotecznego w Warszawie – również za organizacyjne i finansowe wsparcie tego przedsięwzięcia, a także wszystkim wspaniałym osobom, które ciepło i życzliwie przyjęły polskich referendarzy sądowych.

Na koniec należy zaznaczyć, że zaproszenie do aktywnego udziału w Kongresie, poprzez wygłoszenie referatu dotyczącego elektronicznego systemu ksiąg wieczystych w Polsce, to olbrzymi sukces, zważywszy, że mówcami podczas Kongresu byli m.in. światowej klasy profesorowie z uniwersytetów w Cambridge czy Maastricht.

Opracowały: Marta Rękawek-Pachwicewicz i Inona Skonieczna-Masłowska

***

17-18 października 2012 roku - spotkanie zorganizowane przez Europejskie Stowarzyszenie Rejestrów Ksiąg Wieczystych w Brukseli

W dniach 17-18 października 2012r przedstawiciel Stowarzyszenia uczestniczył w spotkaniu zorganizowanym przez Europejskie Stowarzyszenie Rejestrów Ksiąg Wieczystych w Brukseli.

Głównym punktem spotkania była wizyta w Rejestrze Ziemskim w Brukseli (odpowiednik polskiego sądu wieczystoksięgowego) i zapoznanie się z jego funkcjonowaniem.

Kilka uwag do funkcjonowania systemu wieczystoksięgowego w Belgii.

W Belgii rejestry podlegają Ministrowi Finansów, który sprawuje nadzór nad ich działalnością.

Rejestracja aktów notarialnych w Belgii jest o wiele mniej pracochłonna w stosunku do rozwiązań obowiązujących w polskich sądach wieczystoksięgowych.

Jedną z przyczyn tego stanu rzeczy jest posiadanie przez Belgię doskonale działającego katastru nieruchomości, w którym każda nieruchomość jest bardzo dokładnie opisana i posiada swój indywidualny numer. Ponadto każdy rejestrator ma dostęp do bazy danych zawierającej wszystkich notariuszy aktualnie uprawnionych do wykonywania zawodu.

Akt notarialny, który wpływa do rejestru na początek podlega wstępnej rejestracji (odnotowuje się datę sporządzenia aktu, imię i nazwisko notariusza sporządzającego akt, liczbę stron dokumentu, imiona i nazwiska stron stających do aktu), następnie osoba odpowiedzialna za rejestrację sprawdza w systemie jeszcze raz dane ze wstępnej

rejestracji i uzupełnia je o tytuł aktu notarialnego np. umowa sprzedaży, sprawdza w bazie danych (powiązanej z systemem rejestracji aktów) czy notariusz sporządzający akt notarialny rzeczywiście ma prawo do wykonywania zawodu, identyfikuje nieruchomość, która jest przedmiotem umowy poprzez wskazani numeru pod jakim jest zaewidencjonowana w katastrze nieruchomości.

Na koniec system generuje indywidualny numer dla danego aktu notarialnego.

***

Stanowisko Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Referendarzy Sądowych dotyczące zagadnień poruszanych w trakcie 1. Debaty Strategia „Wymiar Sprawiedliwości 2020” - Zarządzanie sądem, organy sądu, zgromadzenia sędziów

Ogólnopolskie Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych dostrzega konieczność zmian w systemie zarządzania sądami, które są elementem realizowanych na szeroką skalę zmian w systemie zarządzania publicznego dokonujących się w całej Europie. Tzw. nowy model europejskiego zarządzania publicznego dotyczy przede wszystkim administracji publicznej, jednakże musi mieć również odpowiednie zastosowanie w wymiarze sprawiedliwości.

Konieczność tych zmian wynika przede wszystkim ze stałego wzrostu wydatków publicznych, presji obywateli na skuteczniejsze rozwiązywanie problemów społecznych, do których należy np. przestępczość, wzrost krytycyzmu wobec władz publicznych ze strony coraz lepiej wykształconego i świadomego społeczeństwa domagającego się poprawy jakości usług publicznych oraz zmiany tradycyjnych biurokratycznych struktur.

Nowy model zarządzania ma być oparty o zasadę 3xE czyli efektywność, skuteczność, ekonomika (effectiveness, efficiency, economy). Powstaje pytanie, w jaki sposób te zasady mają być wprowadzone w wymiarze sprawiedliwości, który stanowi trzecią władzę w monteskiuszowskim trójpodziale władz.

Z pewnością wszelkie reformy przeprowadzane w tym zakresie w sądach i trybunałach muszą uwzględniać ten aspekt i brać pod uwagę zasadę niezawisłości sędziów i niezależności sądów. Te dwie zasady mają istotniejsze znaczenie od zwiększenia skuteczności zarządzania sądami. Niezawisłości i niezależność stanowią wartości o wiele bardziej doniosłe od zwiększenia skuteczności zarządzania, albowiem przesądzają o samej istocie wymiaru sprawiedliwości. Proces tych zmian rozpoczęty poprzez kontrowersyjną nowelizację ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych wprowadzającą m.in. system ocen sędziów i innych pracowników sądów oraz rozszerzającą i intensyfikującą tryb nadzoru nad działalnością administracyjną sądów musi być przedmiotem dogłębnej analizy i oceny zagrożeń jakie niesie ze sobą dla niezależności sądów (szerzej na ten temat w wystąpieniu M.Rękawek-Pachwicewicz, M.Pater "Instrumenty prawne wspomagające

efektywność i zarządzania sądami - porównanie sądów polskich i litewskich (zagadnienia wybrane)" na konferencji z dnia 30 maja - 1 czerwca 2012 r. "Współczesne wyzwania dla sądu" w Serwach).

Zdaniem Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Referendarzy Sądowych uzasadnione jest wprowadzenie zmian w strukturze wewnętrznej sądów poprzez funkcjonowanie na każdym szczeblu organów w postaci:

- prezesa sądu,
- kolegium sądu,
- zgromadzenia/zebrania sędziów danego sądu (być może zależne od obszaru sądu).

Istnienie tych organów obok prezesa sądu stanowi potrzebny element kontroli działań prezesa sądu oraz stanowi rozwinięcie samorządności sadownictwa.

W ocenie Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Referendarzy Sądowych uzasadnione jest wprowadzenie konkursów na stanowisko prezesów sądów celem wyłonienia najlepszych kandydatów oraz realizacji określonego w art. 60 Konstytucji RP prawa każdego obywatela równego dostępu do służby publicznej. Musiałoby temu jednak towarzyszyć ściśle i jasne wskazanie trybu i kryteriów przeprowadzania konkursów bez nadmiernego ich rozbudowywania.

Stowarzyszenie popiera wprowadzenie zebrań ogólnych przedstawicieli zgromadzeń sądów rejonowych oraz zebrań ogólnych przedstawicieli zgromadzeń sądów okręgowych. Jest to potrzebne rozwinięcie samorządności sędziowskiej i samorządności samych sądów. W tym zakresie Stowarzyszenie wskazuje jednak na konieczność zwiększenia zakresu samorządności referendarzy sądowych i ewentualnego udziału referendarzy sądowych w zgromadzeniach sędziów, które wówczas uzyskalyby charakter bardziej uniwersalny. Stowarzyszenie przygotowało projekt zmiany art. 151 Prawa o ustroju sądów powszechnych. Przewiduje on m.in. doprecyzowanie kompetencji zebrania referendarzy sądowych okręgu, sprecyzowanie terminu jego zwoływania oraz szczegółową regulację sposobu jego działania.

Warto przywołać w tym miejscu uzasadnień projektowanych zmian:

"Ustawodawca przyznał referendarzom uprawnienia samorządowe. W ten sposób podobnie jak samorząd sędziowski został ustawą podniesiony do rangi podstawowej zasady ustroju sądów. Jest on, bowiem jednym ze sposobów realizacji konstytucyjnej zasady niezależności sądów (Komentarz do prawa o ustroju sądów powszechnych T.Ereciński, J.Gudowski, J.Iwulski, W-wa 2002, str. 3). Biorąc pod uwagę charakter i zakres powierzonych referendarzom obowiązków obecne uregulowanie uznać należy niestety jedynie namiastką samorządności referendariatu. Dlatego też w ramach konieczności uregulowania tejże materii chociażby w proponowanym zakresie niezbędne jest określenie sposobu i terminu zwoływania zebrania referendarzy sądowych okręgu, wprowadzenia kadencyjności przedstawiciela zebrania oraz jego zastępców, zakresu

kompetencji zebrania oraz formy zajmowania stanowiska przez zebranie.

Zebranie referendarzy, jak wykazuje norma ustawowa, jest elementem samorządu zawodowego i zajmuje stanowisko we wszystkich sprawach istotnych dla wykonywania zadań przez referendarzy sądowych. Dotychczasowa regulacja zakładała, iż środowisko referendarzy danego sądu okręgowego reprezentowane jest przez przedstawiciela, nie określała jednak okresu jego kadencji i zakresu wykonywanych czynności, a także w sposób wyraźny nie wskazywała zakresu spraw, w jakich zebranie ma prawo zająć stanowisko. Na gruncie obecnej regulacji domniemywać należy, że poza kwestiami dotyczącymi merytorycznej strony wykonywanych zadań, chodzi o zajmowanie stanowiska w sprawach organizacyjnych oraz pracowniczych, do których zaliczyć należy także sprawy socjalne.

Obecny zapis nie przewiduje również formy, w jakiej zebranie ma zajmować stanowisko w sprawach istotnych dla wykonywania zadań przez referendarzy. Opinia referendarzy winna być przekazywana konkretnej osobie z uprawnieniami decyzyjnymi (prezes sądu okręgowego), która może odnieść się do zawartych w niej zagadnień (wątpliwości, postulatów, opinii), wskazując na podjęte działania eliminujące ewentualne wątpliwości bądź występujące nieprawidłowości.

Brak posiadania przez zebranie referendarzy możliwości podejmowania niezależnych i wywołujących określone skutki decyzji w sprawach zawodowych stanowi zdecydowanie słaby punkt obecnej regulacji. W związku z powyższym Stowarzyszenie proponuje wprowadzenie normy określającej termin, do którego prezes sądu okręgowego zobowiązany będzie zwołać coroczne zebranie referendarzy sądowych, bowiem w części okręgów mimo zapisu ustawowego zebrania takie się nie odbywają lub nie są zwoływane, co wraz z naruszeniami dotyczącymi powiadamiania referendarzy o terminie zgromadzeń powoduje, że ten ustawowy obowiązek nie jest właściwie realizowany. Nadto zebranie powinno być zwołane na wniosek jednej piątej liczby referendarzy sądowych lub przedstawiciela zebrania danego obszaru sądu okręgowego, a w przypadku konieczności doraźnego rozpoznania palących problemów środowiska także na wniosek jednej trzeciej liczby referendarzy sądowych.

Przedstawiciel zebrania powinien mieć także określoną kadencję oraz powinny zostać określone warunki jego powołania, odwołania oraz zatwierdzenia wykonania obowiązków za okres kadencji. Koniecznym jest również wyraźne określenie zakresu spraw, w których winno zająć stanowisko zebranie referendarzy (np. sprawy pracownicze, sprawy socjalne, itp.). Z tego względu za celowe i potrzebne wydaje się również umożliwienie udziału przedstawiciela zebrania referendarzy w zgromadzeniu kolegium sądu okręgowego, odnośnie spraw dotyczących referendarzy sądowych okręgu (oczywiście z głosem doradczym).

Zwrócić należy uwagę, że instytucja referendarza sądowego jako odrębny zawód prawniczy o charakterze zaufania publicznego nie ma do tej pory rozbudowanego samorządu zawodowego. Wspomnieć należy, że inne zawody związane z wymiarem sprawiedliwości np. kurator sądowy posiadają własny samorząd. Możliwość zajmowania merytorycznego stanowiska przez samorząd zawodowy i podniesienie jego znaczenia z pewnością pozytywnie wpłynie na wizerunek instytucji referendarza sądowego oraz na jego pozycję społeczną i zawodową.

Jak pokazuje doświadczenie odpowiednio ukształtowane relacje wewnątrz grupy mają pozytywny wpływ na podnoszenie i utrzymywanie wysokiej jakości merytorycznej wykonywanych obowiązków ale także wpływają na morale danej grupy zawodowej, co w przypadku stosunkowo młodego zawodu, jakim jest referendarz sądowy, powinno być wręcz priorytetem."

Podsumowując uwagi pochodzące z uzasadnienia projektu należy wskazać, iż obecnie obowiązujące przepisy regulujące szczerkowo samorządność tej grupy zawodowej powstały w czasie gdy była to instytucja jeszcze młoda i nieokrzepla. W chwili obecnej zawód referendarza sądowego na stałe wpisal się w rzeczywistość ochrony prawnej sprawowanej przez sądy. Na barkach referendarzy sądowych spoczywa większa część statystyk załatwień spraw w sądach rejonowych (przed wszystkim ze względu na liczbę spraw załatwianych w postępowaniu wieczystoksięgowym i upominawczym, w których orzekają prawie wyłącznie referendarze sądowi).

Za wzrostem znaczenia zawodu referendarza sądowego nie nadążają przepisy regulujące ustrój sądownictwa, które pomijają referendarza sądowego w swoich regulacjach dotyczących samorządności zawodów prawniczych funkcjonujących w obrębie sądownictwa.

***

13 – 14 grudnia 2012 roku: XI Ogólnopolska Konferencja Wieczystoksięgowa – Sprawozdanie.

W dniach 13-14 grudnia 2012 roku przedstawiciele Stowarzyszenia uczestniczyli w XI Ogólnopolskiej Konferencji Wieczystoksięgowej pn.: "Księgi wieczyste i hipoteka w praktyce sądowej i bankowej". Organizatorem konferencji była Fundacja Na Rzecz Kredytu Hipotecznego w Warszawie we współpracy z Ministerstwem Sprawiedliwości.

Fundacja, w ramach swych celów statutowych, które obejmują wszechstronną działalność, w tym naukową, badawczą, oświatową, wydawniczą zmierzającą do wprowadzenia, udoskonalenia, usprawnienia funkcjonowania w systemie finansowo-bankowym i prawnoinstytucjonalnym długoterminowych kredytów i pożyczek w oparciu o wykorzystanie różnych form zabezpieczenia na nieruchomości, po raz kolejny już organizuje konferencję poświęconą szeroko

rozumianej problematyce bankowości hipotecznej oraz finansowania hipotecznego.

Tegoroczna, XI edycja Konferencji Wieczystoksięgowej miała niezwykle ciekawy program i intensywny przebieg. Poruszono na niej wiele istotnych zagadnień hipotecznych, ciągle budzących wątpliwości w praktyce sądowej i bankowej, a które pojawiły się z wejściem w życie nowelizacji ustawy o księgach wieczystych i hipotece z dnia 26.06.2009 r.

Program konferencji obejmował sześć paneli tematycznych, obejmujących referaty tematyczne oraz ustosunkowanie się do pytań nadesłanych przed konferencją przez orzeczników i użytkowników KW, na podstawie ankiety (udostępnionej do wypełnienia m.in. na stronie internetowej naszego stowarzyszenia), jak również komentarz osób zaproszonych do Łoży Komentatorów.

W ramach pierwszego panelu „zmiany systemowe” prof. dr. hab. Jerzy Pisuliński omówił najistotniejsze zmiany w zakresie prawa własności i ograniczonych praw rzeczowych wypracowywane w pracach Komisji Kodyfikacji ds. Reformy Prawa Cywilnego, natomiast Bogdan Pękalski z ramienia Ministerstwa Sprawiedliwości wskazał na dalsze kierunki i plany reformy szeroko rozumianego elektronicznego postępowania wieczystoksięgowego. Spośród tych planów warto wskazać na zmiany, których wejście w życie ma nastąpić jeszcze w 2013 roku, a które przewidują utworzenie wyszukiwarki ksiąg wieczystych w CBD, dostępnej dla określonych instytucji publicznych, po uzyskaniu jednorazowej zgody Ministerstwa Sprawiedliwości w stosownym trybie, utworzenie trybu elektronicznego składania wniosków o odpisy z CI oraz trybu pozyskiwania wydruków komputerowych, mających moc odpisu z księgi wieczystej na wzór wydruków z CI KRS oraz planowane zmiany w wyglądzie odpisu z księgi wieczystej, w celu poprawienia jego czytelności. Wskazano także na prace nad zmianą postępowania wieczystoksięgowego w zakresie elektronicznego składania wniosków przez notariuszy oraz komorników oraz związane z tym trybem zmiany w zakresie pozycji procesowej ww. podmiotów. W ramach pierwszego panelu sędzia SN Zbigniew Strus przedstawił interesujące wystąpienie dotyczące granic kognicji sądu w postępowaniu wieczystoksięgowym, z uwzględnieniem uchwały SN z dnia 16.12.2009 r., III CZP 80/09.

W ramach kolejnych paneli poruszano problemy hipoteczne z bieżącej praktyki sądów wieczystoksięgowych oraz problemy na styku praktyki notarialnej i bankowej dotyczące ksiąg wieczystych. Do najciekawszych wystąpień należały m.in. referat dr Bartłomieja Swaczyny z Uniwersytetu Jagiellońskiego dotyczący problematyki opróżnionego miejsca hipotecznego oraz związany z nim tematycznie referat dr Izabeli Makowskiej z BRE Bank Hipoteczny S.A. o klauzulach umownych dotyczących rozporządzania miejscem hipotecznym, referat dr Anny Stangret-Smoczyńskiej z Uniwersytetu Wrocławskiego dotyczący problematyki zmiany treści hipotek i wierzytelności hipotecznych,

czy też referat Piotra Sicińskiego Notariusza w Warszawie dotyczący hipoteki łącznej „wtórnej”.

Wystąpienia te były o tyle interesujące, że dawały uczestnikom konferencji asumpt do dyskusji nad najbardziej palącymi problemami hipotecznymi, pozwalały też spojrzeć na rozwiązania prawne dotyczące instytucji hipoteki z szerszej, innej perspektywy, nie tylko z horyzontu sądu dokonującego wpisu w księdze wieczystej, ale także w kontekście bieżącej praktyki bankowej, czy notarialnej oraz z punktu widzenia przedstawicieli doktryny.

Uczestnikami konferencji byli przedstawiciele różnych profesji prawniczych mający w swej praktyce do czynienia z księgami wieczystymi i hipoteką, wśród nich duże grono referendarzy sądowych, sędziowie, notariusze, adwokaci i radcowie prawni zajmujący się problematyką bankowości hipotecznej, przedstawiciele nauki.

Część referendarzy sądowych miała możliwość wzięcia udziału w konferencji z ramienia Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Referendarzy Sądowych w ramach współpracy z Fundacją na rzecz Kredytu Hipotecznego w Warszawie. Za zaproszenie oraz finansowe wsparcie uczestnictwa naszych przedstawicieli na Konferencji należą się szczególnie podziękowania pani dr Agnieszce Drecewicz-Tułodzieckiej – Prezes Fundacji.

Niezwykle miłym akcentem pierwszego dnia Konferencji, było wieczorne spotkanie wigilijne, w którym uczestnicy konferencji mieli przyjemność uczestniczyć, aby podzielić się radością Świąt w gronie osób zasłużonych dla rozwoju rynku hipotecznego, jego wysokich standardów prawnych. Spotkanie uświetnił występ Warszawskiego Chóru Międzyparafialnego przy św. Barbarze, który zaprosił wszystkich obecnych do wspólnego kolędowania.

***